

ФІЗІОЛОГІЧНА ВАГІТНІСТЬ. ПОЛОГИ. ПІСЛЯПОЛОГОВИЙ ПЕРІОД

Романенко Т.В.

ЛС - 409

АДАПТАЦІЯ ОРГАНІЗМУ МАТЕРІ ДО ВАГІТНОСТІ

- З початком вагітності організм матері, плацента і плід починають функціонувати як єдиний комплекс.
- З прогресуванням вагітності більшість органів та систем зазнають певних фізіологічних змін, спрямованих на створення оптимальних умов для розвитку ембріона.

- Фізіологічної перебудови під час вагітності зазнають практично всі органи та системи жінки, більшість яких працює з великим навантаженням.
- У здорової жінки нормальний перебіг вагітності сприяє розквіту сили та здоров'я. Проте у жінок з хронічними недугами вагітність може поглибити ці патологічні процеси.
- Народження здорової дитини можливо за умови гармонійної роботи усіх органів та систем організму жінки.

ДИХАЛЬНА СИСТЕМА

- При прогресуванні вагітності потрібна щоразу більша кількість кисню для плода, тому легені вагітної працюють у режимі гіпервентиляції.
- Виникає збільшення дихального об'єму та частоти дихання.

СЕРЦЕВО-СУДИННА СИСТЕМА

- Збільшується об'єм циркулюючої крові (ОЦК) на 30 – 50 %, причому відбувається цей процес більше за рахунок зростання об'єму циркулюючої плазми.
- Кількість еритроцитів зростає незначно, тому у вагітних на ґрунті фізіологічної гемодилуції (розведення крові) виникає фізіологічна анемія, яка може переходити у патологічну.

- Частота серцевих скорочень може незначно збільшуватися до 80 - 88 уд./хв.
- Артеріальний тиск у перші місяці вагітності має тенденцію до зниження на 5 – 15 мм рт.ст. за рахунок зниження периферичного опору судин. Максимальне зниження спостерігається у терміні вагітності 24 – 28 тижнів. До початку пологів АТ повертається до вихідного рівня, збільшується серцевий викид та ударний об'єм серця.
- Характерні зміни на ЕКГ – зміщення електричної осі серця ліворуч.

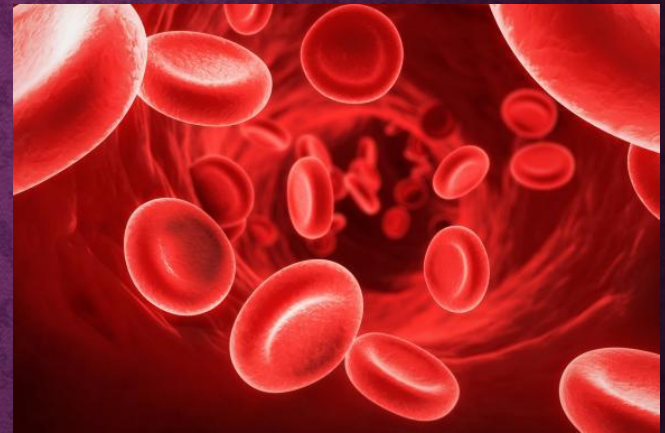

- У другій половині вагітності у положенні на спині нижня порожниста вена стискається вагітною маткою, жінка скаржиться на запаморочення, виникає брадикардія, зниження АТ (синдром нижньої порожнистої вени), тому тривалого перебування вагітних у такому положенні (при УЗД, КТГ-дослідженні) слід уникати, а при появі симптомів покласти жінку на бік.

СКЛАД КРОВІ

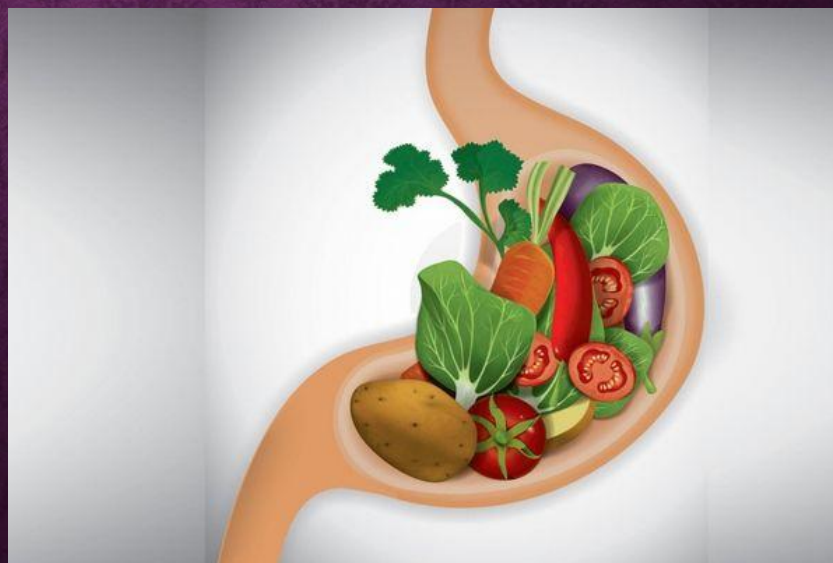
- Знижується гематокритне число до 0,33 – 0,35 за рахунок гемодилуції. Кількість еритроцитів відносно меншає, гемоглобін досягає рівня 110-120 г/л. Лейкоцитоз може спостерігатися у перші 3 доби після пологів, надалі кількість лейкоцитів нормалізується. ШОЕ у вагітних зростає, досягаючи 30 мм/год.
- Перед пологами підвищуються згортальні і коагуляційні властивості крові, що має адаптаційно-приспосувальний характер для зменшення крововтрати в послідовому та ранньому післяпологовому періоді.

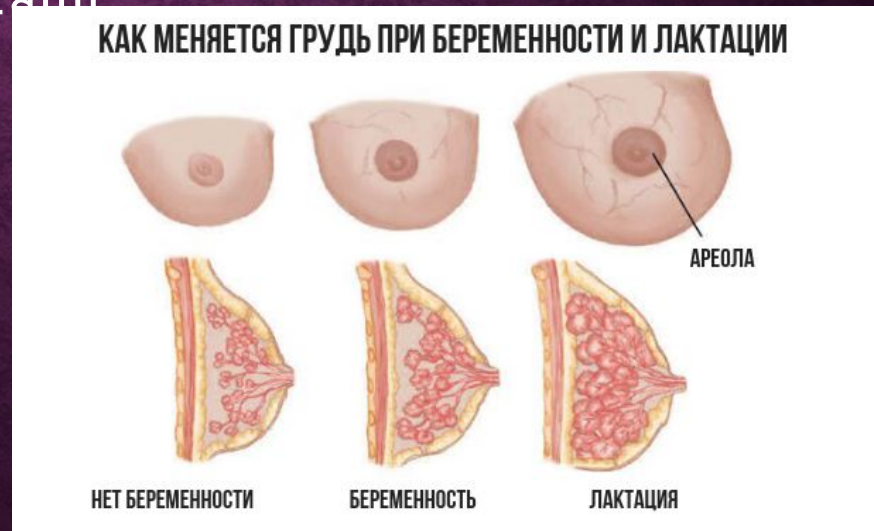
ТРАВНА СИСТЕМА

- На початку вагітності можуть виникати нудота, зміна смаку та пов'язане з цим зниження апетиту.
- Збільшується навантаження на печінку, активізується її антитоксична дія, адже необхідно знешкоджувати продукти обміну не лише матері але й плода.
- У вагітних може виникати печія, що пов'язано із зниженням тонузу кардіального відділу шлунка.
- Часто відмічаються скарги на сповільнення евакуації вмісту товстої кишки, що виникає внаслідок блокуючої дії прогестерону на тонус кишківника.

МОЛОЧНІ ЗАЛОЗИ

- протягом вагітності збільшуються. Трубочасті дольки перетворюються в альвеолярні, починаючи продукцію молока. Після пологів ініціюється секреція молока.
- У перші тижні гестації в передній долі гіпофіза збільшується кількість клітин, що продукують пролактин. Пролактин стимулює функцію жовтого тіла, припиняє фолікулогенез, готує молочні залози до лактації

НЕРВОВА СИСТЕМА

- Формується домінанта вагітності.
- Гальмівні процеси переважають, збудливість ЦНС знижується. У вагітних з'являється сонливість, емоційна лабільність.
- Зміни у вегетативній нервовій системі іноді спричиняють нудоту, блювання, зміну смакових та нюхових відчуттів.

ШКІРА

- Вже на початку вагітності з'являється гіперпігментація, особливо часто на обличчі, по білій лінії живота, в ділянці ареол.
- На шкірі молочних залоз, живота, стегон виникають рожеві або червоні смуги – *striae gravidarum*. Після пологів вони набувають білуватого або сріблястого кольору, проте не зникають
- може виникати дерматит вагітних, який проходить після пологів.

ІМУННА СИСТЕМА

- Плід є для матері антигенно стороннім тілом.
- Під час вагітності відбувається деяке пригнічення клітинного імунітету.
- Розвиток децидуальної тканини зменшує ступінь імунологічної несумісності матері і плода. Плацента та плодові оболонки поряд з децидуальною тканиною забезпечують захист плода від прямого імунного контакту з матір'ю і розвиток вагітності аж до закінчення гестаційного періоду.
- Коли плід досягає імунологічної зрілості та інформує про це організм – настають пологи.

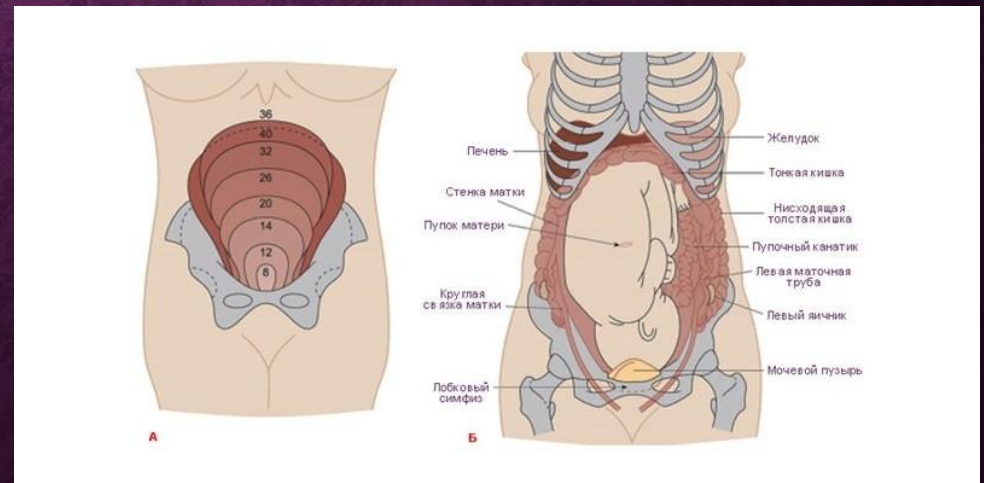
СЕЧОВИДІЛЬНА СИСТЕМА

- Нирки працюють з великим навантаженням.
- Розширюються і подовжуються сечоводи і мисочки нирок, виникає везико-уретральний рефлюкс. Це сприяє застою та інфікуванню сечі, розвитку гестаційного пієлонефриту.
- У перші місяці вагітності жінки часто скаржаться на почащене сечовипускання, бо матка, збільшуючись, тисне на сечовий міхур.
- Кровопостачання нирок посилюється.
- Фільтрація наприкінці вагітності дещо зменшується, що може спричинити затримку рідини в організмі вагітної і появу набряків.

СТАТЕВА СИСТЕМА

- Циклічні зміни в яєчниках і матці припиняються. Жовте тіло вагітності продукує прогестерон та естрогени, які створюють умови для нормального розвитку ембріона. Надалі ці функції перебирає плацента.
- Виникає гіпертрофія та гіперплазія м'язевих волокон, що забезпечує збільшення матки. Маса матки з 50 – 100 г зростає до кінця вагітності до 1000 – 1500 г, потовщується її стінка.

- Деякі зміни в органах спостерігаються лише при вагітності, інші можуть виявлятися і при патологічних захворюваннях.
- Проте сукупність кількох ознак може бути доказом вагітності в ранні терміни.

УСІ ОЗНАКИ ВАГІТНОСТІ МОЖНА РОЗДІЛИТИ НА 3 ГРУПИ:

- I – сумнівні
- II – ймовірні або вірогідні
- III – достовірні або безсумнівні.

СУМНІВНІ ОЗНАКИ ВАГІТНОСТІ

- До **сумнівних ознак** вагітності відносяться прояви загальних змін в організмі, пов'язаних з вагітністю. При наявності навіть усіх сумнівних ознак неможливо поставити діагноз вагітності, а можна лише його запідозрити. Це:
- зміни апетиту, смаку, нудота, блювота
- зміни нюхових відчуттів (відраза до певних запахів, парфумів, нікотину)
- об'єктивні зміни (збільшення живота, пігментація шкіри на обличчі, середній лінії живота, сосків і навколососкових кружків, розтягнення на шкірі живота- рубці вагітності).

ЙМОВІРНІ ОЗНАКИ

- До цієї групи відносяться зміни статевої функції та зміни в молочних залозах. По сукупності 5-ти об'єктивних ймовірних ознак можна поставити діагноз вагітності в ранньому терміні.

Це:

- припинення менструації. Крім вагітності менструації можуть припинитися і при важких соматичних захворюваннях, де-яких ендокринних, нервових стресах, порушенні харчування, проте припинення менструації в здорової жінки звичайно виникає внаслідок вагітності.

ЙМОВІРНІ ОЗНАКИ

Поява молочива і збільшення молочних залоз – також може спостерігатись при захворюваннях молочних залоз, гіпофізу.

Синюшність (ціаноз) слизової оболонки піхви і шийки матки.

Позитивні біологічні реакції на вагітність: гормональна реакція Ашгейма – Цондека (на мишах), Фрідмана (на крольчихах), Галлі – Майніні (на жабах-самцях).

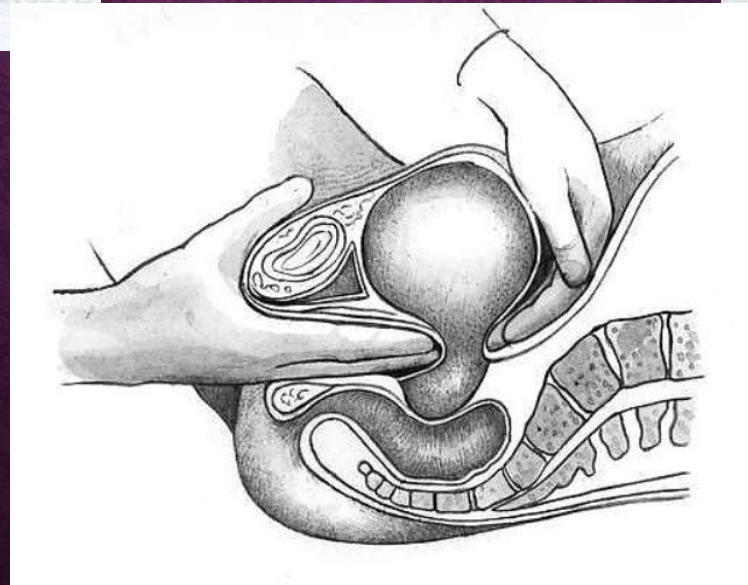
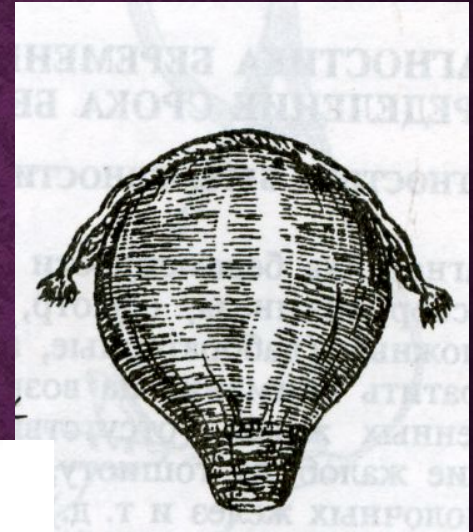
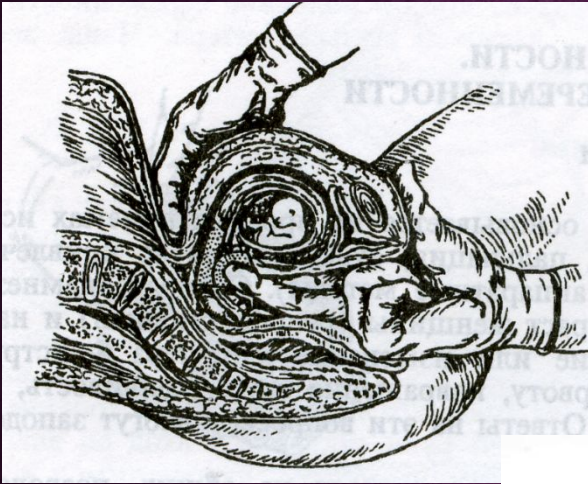
Імунологічні методи, які ґрунтуються на виявленні хоріонічного гонадотропіну в сечі (тест на вагітність) або в сироватці крові (ІФА).

ЗМІНИ ВЕЛИЧИНИ, ФОРМИ І КОНСИСТЕНЦІЇ МАТКИ, ЯКІ ВИЯВЛЯЮТЬ ПРИ БІМАНУАЛЬНОМУ ОБСТЕЖЕННІ:

- **ознака Гегара** – розм'якшення матки в ділянці перешийка, внаслідок чого перешийок не визначається, створюється враження, що шийка і тіло матки не зв'язані між собою;
- **ознака Горвіц-Гегара** – оскільки матка в ділянці перешийка розм'якшена, то пальці рук при бімануальному обстеженні зустрічаються в ділянці перешийка без опору;
- **Ознака Гентера** – в ранньому терміні вагітності виникає перегин матки допереду внаслідок розм'якшення перешийка, одночасно по середній лінії передньої поверхні матки утворюється гребневидне потовщення;

ОЗНАКА ГОРВИЦ-ГЕГАРА

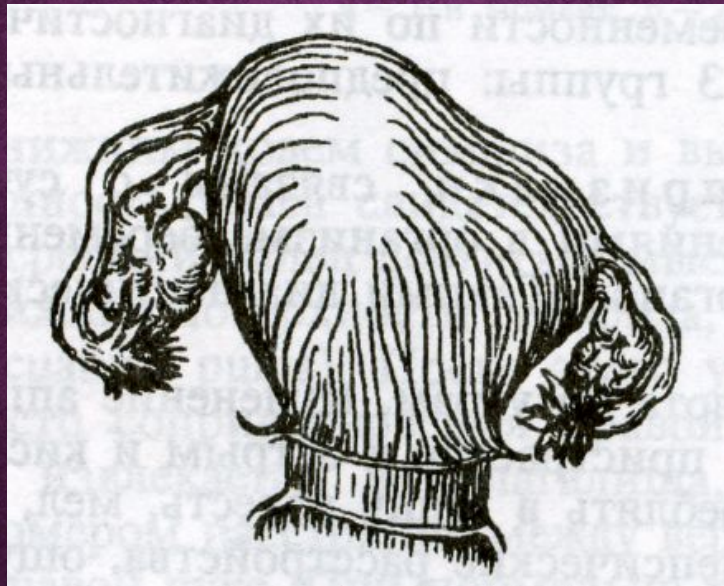
ОЗНАКА ГЕНТЕРА

ЗМІНИ ВЕЛИЧИНИ, ФОРМИ І КОНСИСТЕНЦІЇ МАТКИ, ЯКІ ВИЯВЛЯЮТЬ ПРИ БІМАНУАЛЬНОМУ ОБСТЕЖЕННІ:

- **Ознака Піскачека** – в місці імплантації плодового яйця утворюється куполоподібне вип'ячування одного з кутів матки, внаслідок чого пальпується асиметрія матки;
- **Ознака Снегірьова** – для вагітності характерна легка мінливість консистенції матки: при пальпації матка скорочується і стає щільною, після дослідження вона знову розслабляється і стає м'якою;
- **Ознака Губарева-Гауса** – легка рухомість шийки матки при дослідженні за рахунок розм'якшення

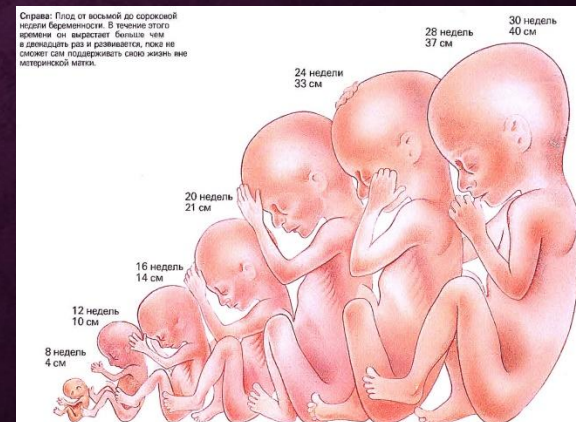
ОЗНАКА ПІСКАЧЕКА

III. ДОСТОВІРНІ ОЗНАКИ ВАГІТНОСТІ – ЦЕ ОЗНАКИ, ЯКІ БЕЗ СУМНІВУ ПІДТВЕРДЖУЮТЬ НАЯВНІСТЬ ПЛОДА В МАТЦІ. ДО НИХ ВІДНОСЯТЬСЯ:

- пальпація частин плода в матці – визначають методом зовнішньої пальпації після 4-х місяців вагітності. Таким чином можна пропальпувати голівку, спинку, дрібні частини плода.
- Вислуховування серцевих тонів плода – визначається з II половини вагітності у вигляді ритмічних ударів з частотою 120-140 уд/хв. Почути серцебиття можна з 18-19 тижня вагітності.

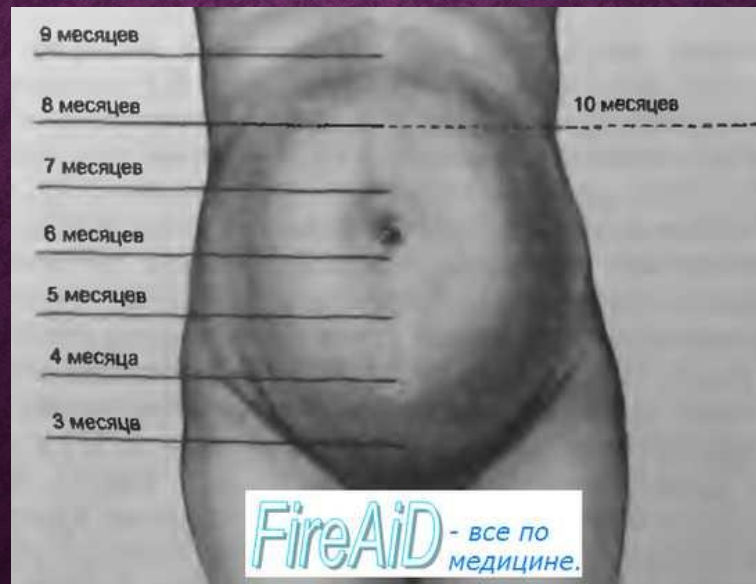
ДОСТОВІРНІ ОЗНАКИ ВАГІТНОСТІ

- Виявлення рухів плода – суб'єктивно відчуваються рухи жінкою у вигляді поштовхів, пальпаторно - при пальпації живота при першій вагітності з 18 - 20-ти тижнів, при повторній вагітності – з 16 - 18 тижнів. В нормі визначається 3-5 рухів за одну годину.
- Визначення плода в матці за допомогою УЗД (з 3 тижнів), фоно- і електрокардіотахографії плода.
- Виявлення кісткового скелету плода шляхом рентгенографії

ВЕЛИЧИНА МАТКИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ТЕРМІНУ ВАГІТНОСТІ

- До 12 тижня вагітності матка знаходиться в порожнині малого тазу і її величина визначається при бімануальному дослідженні.
- В кінці I місяця вагітності (4 тижні) матка досягає приблизно курячого яйця.
- В кінці II місяця (8 тижнів) - розміру гусячого яйця.
- В кінці III місяця (12 тижнів) – розмір матки досягає величини голівки новонародженого, асиметрія зникає, її дно знаходиться на рівні лона.

ВЕЛИЧИНА МАТКИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ТЕРМІНУ ВАГІТНОСТІ

- В кінці IV місяця (16 тижнів) – дно матки знаходиться на середині між лоном і пупком (або на 4 поперечних пальці вище лона).
- В кінці V місяця (20 тижнів) – дно матки на 2 поперечних пальці нижче пупка, помітно вип'ячування живота.
- В кінці VI місяця (24 тижні) дно матки знаходиться на рівні пупка.
- В кінці VII місяця (28 тижнів) – дно матки вище пупка.

ВЕЛИЧИНА МАТКИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ТЕРМІНУ ВАГІТНОСТІ

- В кінці VIII місяця (32 тижні) – дно матки знаходиться посередині між мечевидним відростком і пупком. Окружність живота на рівні пупка приблизно 80 - 85 см.
- В кінці IX місяця (36 тижнів) – дно матки піднімається до мечевидного відростка і реберних дуг. Окружність живота – 90 см. Пупок згладжений.
- В кінці X місяця (40 тижнів) – дно матки опускається до рівня, на якому воно знаходилось в кінці VIII міс. - на середині між пупком і мечевидним відростком, але окружність живота – 95 - 98 см, голівка плоду притискається до входу в малий таз, матка “розширяється”.

- Після встановлення діагнозу вагітності проводять обстеження всіх органів і систем: серцево-судинної, дихальної, нервової, сечовидільної, ендокринної системи, органів шлунково-кишкового тракту. Здійснюють вимірювання артеріального тиску на двох руках, температури, пульсу, визначають загальний аналіз крові, групу, резус-фактор крові, RW, ВІЛ, біохімічний аналіз крові, коагулограму, вимірюють вагу тіла, спеціальне акушерське обстеження.
- Ці аналізи визначають в I половині вагітності 1 раз на місяць, у другій половині вагітності – двічі на місяць. При необхідності проводять додаткові обстеження: УЗД, ЕКГ, ФКГ та ін.

ПЕРІОДИ РОЗВИТКУ ПЛОДА

- **Внутрішньоутробний або антенатальний період** розвитку плода займає час від моменту запліднення яйцеклітини до початку пологової діяльності. Розрізняють 2 етапи внутрішньоутробного розвитку:

I – ембріональний
(перші 8-12 тижнів);

II – фетальний (після завершення ембріогенезу і плацентації і до закінчення вагітності).

- Проміжок часу від початку родової діяльності і до народження плода відповідає

інтранатальному періоду.

- Після народження починається ***постнатальний період***, який ділиться на ***ранній неонатальний*** (до 6 діб) і ***пізній неонатальний*** (до 28 днів).

ЕМБРІОНАЛЬНИЙ ПЕРІОД ДІЛИТЬСЯ НА:

- **1) передімплантаційний** (від моменту запліднення яйцеклітини до нідації /імплантації/ її в слизову матки - 7-8 днів).
- **2) істинної імплантації** (5-7 днів).
- **3) органо- або ембріогенезу** (до 8 тижнів вагітності).
- **4) плацентації** (з 8 до 12 тижнів вагітності – період формування плаценти).

Закладка всіх органів і систем відбувається в ембріональному періоді.

**В ЗВ'ЯЗКУ З ЦИМ
РОЗРІЗНЯЮТЬ
4 КРИТИЧНИХ ПЕРІОДИ
РОЗВИТКУ ПЛОДА:**

- передімплантаційний,
- імплантаційний
- органогенезу
- плацентації.

- В ці періоди ембріон найбільш чутливий до дії шкідливих факторів.
- В залежності від часу, в який діють фактори, плідне яйце або гине, або виникають аномалії розвитку плода. Найчастіше при цьому страждає нервова система.

ВПЛИВ ТОКСИЧНИХ ФАКТОРІВ НА ПЛІД

- Ліки чи інші токсичні препарати, що приймає вагітна жінка, залежно від періоду, в якому їх приймали, можуть викликати 3 варіанти несприятливої дії н плід:

- ембріотоксичну
- тератогенну
- фетотоксичну

- Якщо шкідливі фактори діють на ембріон, і він гине – їх називають **ембріотоксичними**.
- Якщо вони викликають вади розвитку плода, то називаються **тератогенними**.
- Якщо шкідливі фактори викликають порушення функції органів чи диттєдіяльності плода, говорять про **фетотоксичну дію**.

ПОЛОГИ

- Родовий акт - це складний фізіологічний процес, який виникає і завершується в результаті взаємодії багатьох систем організму.

ПОЛОГИ

- Фізіологічні пологи – це пологи із спонтанним початком та прогресуванням пологової діяльності у вагітної групи низького ризику в терміні вагітності 37-42 тижні в потиличному передлежанні, задовільному стані матері та новонародженого після пологів

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОЛОГІВ

- Термінові (своєчасні) – *partus maturus normalis* – 37-42 тиж.
- Передчасні - *partus praematurus* – до 37 тиж.
- Запізнілі – *partus serotinus* – після 42 тиж.
- Індуковані – штучне родозбудження по показах зі сторони матері чи плода.
- Програмовані – передбачають процес народження плода в денний, зручний для лікаря час.

ПЕРЕДВІСНИКИ ПОЛОГІВ

- зміна центру ваги
- опущення живота
- випячування пупка
- зниження маси тіла вагітної на 1-2 кг
- зниження рухової активності плода
- вегето-судинні зміни за декілька днів до пологів
- нерегулярні тягнучі болі внизу живота
- виділення слизової пробки
- “ зріла “ шийка матки

ПРИНЦИПИ ВЕДЕННЯ ПОЛОГІВ.

- Оцінити ступінь ризику перинатальної та материнської патології.
- Вибрати адекватний метод родорозрішення.
- Моніторний контроль в пологах за станом матері і плода.
- Ведення партограми.
- Адекватне знеболення пологів.
- Профілактика кровотечі в пологах.
- Оцінка стану новонародженого.
- Раннє прикладання немовля до грудей матері.

ПЕРІОДИ ПОЛОГІВ

- **I період – розкриття : тривалість у першородячих – 10-11 год, у тих, що народжують повторно – 7-9 год**
- ✓ фаза – латентна триває до 8 год швидкість розкриття 0,3-0,5 см на год. Відбувається згладження та розкриття шийки до 3 см
- ✓ фаза – активна, швидкість розкриття 1,0-1,5 см на год розкриття до 8 см.
- ✓ фаза сповільнення 1 –1,5 год триває до повного розкриття маткового вічка (0,8-1,0см на год).
- **II період – вигнання 1-2 год**
- **III період послідовий 15-30 хв**

РОДОВІ СИЛИ

- ПЕРЕЙМИ – регулярні скорочення м'язової мускулатури матки.
- ПОТУГИ – скорочення м'язів черевного пресу, діафрагми, тазового дна поруч із скороченнями м'язів матки.

ХАРАКТЕРИСТИКИ РОДОВИХ СИЛ

- регулярність,
- частота,
- тривалість,
- пауза,
- сила,
- інтенсивність,
- больові відчуття.

ВАРІАНТИ ВІДХОДЖЕННЯ НАВКОЛОПЛІДНИХ ВОД

- передчасне

- вчасне

- запізнiле

МЕХАНІЗМ РОЗКРИТТЯ ШИЙКИ МАТКИ

У жінок, що народжують вперше:

- етап згладжування (розкриття внутрішнього вічка)
- етап розкриття (зовнішнє вічко)

У жінок,що народжували:

- I та II етапи відбуваються одномоментно

I ПЕРІОД ПОЛОГІВ

- У першому періоді пологів, крім загального стану роділлі, обов'язковим є визначення ефективності пологової діяльності: частоти, тривалості та інтенсивності перейм, динаміки розкриття шийки матки та просування голівки плода по родовому каналу за даними як зовнішнього так і внутрішнього акушерського обстеження.

ПАРТОГРАМА

ПАРТОГРАМА – (вкладаш до історії пологів ф. 096/0) це графічний запис перебігу пологів, стану роділлі та плода, призначена для занесення інформації про результати спостереження під час пологів за станом матері, плода, процесами розкриття шийки матки та просуванням голівки плода.

ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ ПАРТОГРАМИ

- I – стан плода – частота серцевих скорочень, стан плодового міхура, та навколоплідних вод, конфігурацію голівки.
- II – перебіг пологів – темп розкриття шийки матки, опускання голівки плода, скорочення матки, режим введення окситоцину.
- III – стан жінки – пульс артеріальний тиск, температура, сеча (об`єм, білок, ацетон), ліки, що вводяться під час пологів

ПЕРЕБІГ ПОЛОГІВ: II ПЕРІОД

- II період пологів починається з моменту повного розкриття шийки матки
- В цей час повинні вилитись навколоплідні води
- Перейми відновлюються з наростаючою силою (по 50-60 сек. Через 1-2 хв)
- При досягненні голівкою тазового дна починаються потуги (скорочення м'язів матки і черевного пресу)
- Врізування голівки – поява її під час потуги і зникнення після потуги
- Прорізування голівки – після завершення потуги голівка не ховається

БІОМЕХАНІЗМ ПОЛОГІВ (МОМЕНТИ)

- Згинання голівки
- Внутрішній поворот голівки
- Розгинання голівки
- Внутрішній поворот тулуба та зовнішній поворот голівки

ВЕДЕННЯ II ПЕРІОДУ ПОЛОГІВ

- Необхідно слідкувати за станом плоду та просуванням голівки
- З моменту врізування голівки фельдшер повинна бути готова до прийняття пологів
- З моменту прорізування го промежини

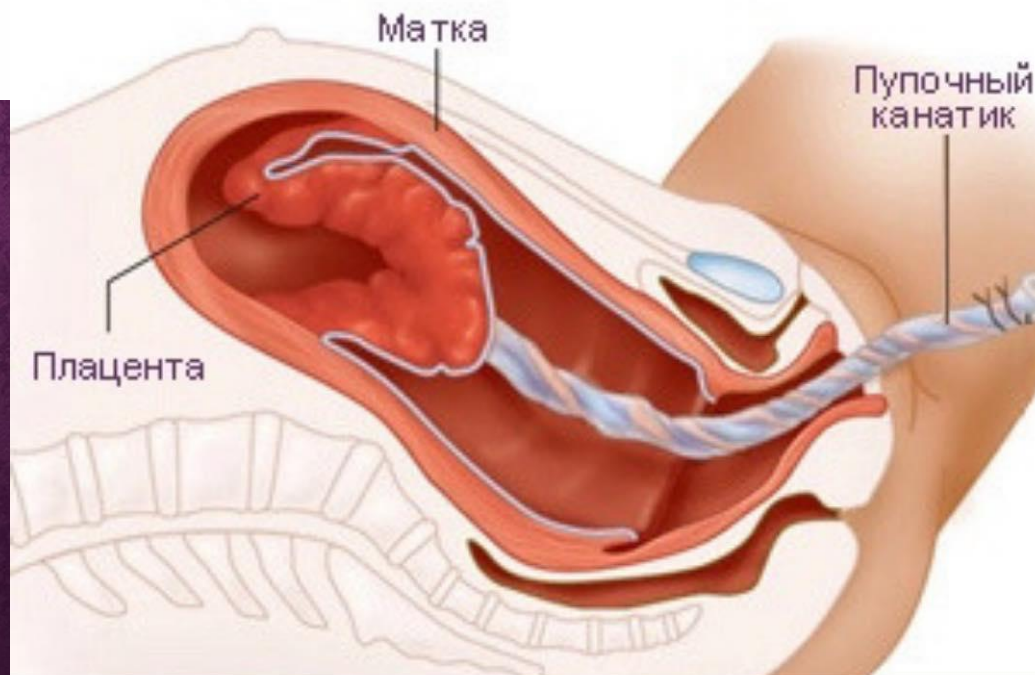
АКТИВНЕ ВЕДЕННЯ ІІІ ПЕРІОДУ ПОЛОГІВ

- Введення утеротоніків
- Народження посліду шляхом контрольованої тракції за пуповину з одночасною контртракцією за матку
- Масаж матки через передню черевну стінку після народження посліду

Відсутність одного з компонентів – виключає активне ведення ІІІ періоду пологів

АКУШЕРСТВО

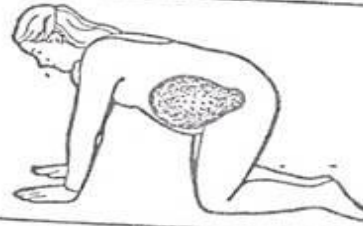
ТРЕТИЙ ПЕРИОД РОДОВ

ЗНЕБОЛЕННЯ ПОЛОГІВ

НЕМЕДИКАМЕНТОЗНІ:

1. психоемоційна підтримка,
2. активна поведінка,
3. аромотерапія,
4. гідротерапія.
5. Зміна положення тіла
6. Локальні натискання на крижову область
7. Подвійне стискання стегон
8. Колінне натискання

ЗНЕБОЛЕННЯ ПОЛОГІВ

Медикаментозні

- неінгаляційні анальгетики,
- інгаляційні анестетики

ПІСЛЯПОЛОГОВИЙ ПЕРІОД

- Післяпологовий період (puerperium) починається з моменту вигнання посліду і продовжується приблизно 6 – 8 тижнів.
- проходять майже усі зміни, що виникли в зв'язку з вагітністю і пологами в статевих органах.
- встановлюється і розквітає функція молочних залоз.
- проходить формування відчуття материнства і відповідна перебудова поведінки жінки.
- В післяпологовому періоді лише деякі зміни залишаються, які вказують на те, що була вагітність: щілиноподібна форма зовнішнього вічка шийки матки, складчастість піхви, величина і форма молочних залоз.

ІНВОЛЮЦІЯ - ЗВОРОТНІЙ РОЗВИТОК МАТКИ ПРОХОДИТЬ ШВИДКО.

- **Про ступінь скорочення матки можна судити по рівню стояння її дна. На протязі перших 10 – 12 днів дно матки опускається щоденно на 1 см:**
- **на 1 – 2 день – дно матки знаходиться на рівні пупка, або на 12 – 15 см вище лона;**
- **на 4-5-й – на 10 – 11 см вище лона;**
- **на 6-й – на 5 – 6 см вище лона;**
- **на 8-й – на 3 – 4 см вище лона;**
- **на 10 –й - на 1 -2 см вище, або на рівні лона.**
- **До кінця першого тижня маса матки зменшується до 350 – 400 г, а до 6 – 8 тижня – до 50 – 60 г.**

ВЕДЕННЯ ПІСЛЯПОЛОГОВОГО ПЕРІОДУ.

- **Породіля повинна дотримуватися певного режиму, який сприяє правильній інволюції статевих органів, заживленню раньових поверхонь, нормальній функції усіх органів і систем.**
- **Проведення профілактики захворювань серед породіль та новонароджених.**
- **При організації догляду дуже важливо дотримуватися усіх правил асептики і антисептики.**
- **Раньова поверхня матки, мілкі тріщини і розриви м'яких тканин родових шляхів можуть бути вхідними воротами для інфекції. Також небезпечне проникнення інфекції в тріщини сосків, в результаті чого може виникнути запалення молочної залози – мастит.**
- **Всі інструменти, матеріали і предмети догляду, що контактують з статевими органами і молочними залозами повинні бути стерильними, кімнати чистими. Правильному протіканню післяпологового періоду сприяє спокій породілі, умови для сну, харчування, відпочинок.**

ЛОХІЇ (ЛОСНІА-РОДИ)

- В процесі заживлення внутрішньої поверхні матки, з'являються післяпологові виділення – лохії (lochia-роди), які являють собою раньовий секрет. Характер лохій на протязі післяпологового періоду змінюється відповідно до процесів очищення і заживлення внутрішньої поверхні матки.
- В перші дні поряд з розпавшимися частинками децидуальної тканини лохії містять значний домішок крові. Такі лохії називають – "кровянисті".
- З 3–4-го дня лохії набувають кровянисто-серозного характеру, а по мірі зменшення кількості еритроцитів серозно-кровянистого і серозно-сукровичного характеру. До 10 дня лохії стають світлими, рідкими, без домішок крові – серозні. З третього тижня вони слизові за рахунок функціонування залоз шийки матки. На 5 – 6 тижні виділення з матки припиняються.
- Загальна кількість лохій в перші 8 днів післяпологового періоду досягає 500 – 1400 г, реакція їх лужна, запах специфічний (прілий).

ЛАКТАЦІЯ (LACTATIO)

- **Лактація (Lactatio) – це процес виділення молока молочною залозою.**
- **Повний цикл лактації включає:**
- **мамогенез (розвиток залози)**
- **лактогенез (виникнення секреції молока після пологів)**
- **лактопоез (розвиток і підтримка виділення молока).**

